

29 Ιανουαρίου 2020

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

29.01.2020

Γιόχαν Γκόλνταμερ στην «Κ»: Πιο σημαντική της καταστολής η πρόληψη των πυρκαγιών

ΤΑΣΟΣ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ

Κρίσιμες παράμετροι, όπως η διαχείριση του δάσους, τα μέτρα πρόληψης, η αποκατάσταση των καμένων περιοχών, η γεωργία και η κτηνοτροφία, δεν προβλέπονται στο σχέδιο νόμου», λέει ο καθηγητής Γιόχαν Γκόλνταμερ, επικεφαλής της ανεξάρτητης επιτροπής που συγκροτήθηκε μετά την τραγωδία στο Μάτι.

«Έχω την εντύπωση ότι δίδεται έμφαση μόνον στην αναδιοργάνωση της Πολιτικής Προστασίας με σχεδόν αποκλειστική εστίαση στην καταστολή», τονίζει στην «Κ» ο καθηγητής Γιόχαν Γκέοργκ Γκόλνταμερ, επικεφαλής του Διεθνούς Παρατηρητηρίου για τις πυρκαγιές στο Πανεπιστήμιο του Φράιμπουργκ και της ανεξάρτητης επιτροπής που κλήθηκε μετά την τραγωδία στο Μάτι από την τότε κυβέρνηση να αναλύσει τα αίτια των δασικών πυρκαγιών και να προτείνει μέτρα για την καταπολέμησή τους. Μιλήσαμε με τον καθηγητή Γκόλνταμερ ενώ οι πυρκαγιές στην Αυστραλία βρίσκονταν σε ύφεση και αφού είχε δοθεί σε διαβούλευση το σχέδιο για τη νέα δομή Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα.

– Βρίσκεται το ν/σ για την Πολιτική Προστασία στην κατεύθυνση την οποία είχατε προτείνει;

– Δεδομένου ότι το σχέδιο νόμου είναι στα ελληνικά, μου έχει σταλεί ένα περίγραμμά του στα αγγλικά και συζήτησα τις κατευθύνσεις του με τα υπόλοιπα μέλη της επιτροπής. Έχω την εντύπωση ότι δίδεται έμφαση μόνον στην αναδιοργάνωση της Πολιτικής Προστασίας με σχεδόν αποκλειστική εστίαση στην καταστολή. Ο νόμος δεν περιλαμβάνει οποιεσδήποτε σε βάθος προβλέψεις για κοινές και συντονισμένες διατομεακές προσεγγίσεις στον σχεδιασμό της πρόληψης των πυρκαγιών και στη δημόσια ενημέρωση και ευαισθητοποίηση. Οι κρίσιμες παράμετροι του φαινομένου, όπως η διαχείριση του δάσους, τα μέτρα πρόληψης, η αποκατάσταση των καμένων περιοχών, η γεωργία και η κτηνοτροφία, η περιφερειακή και

αστική ανάπτυξη, η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών δεν προβλέπονται στο σχέδιο νόμου.

– Ακολούθησαν οι ελληνικές αρχές τις συστάσεις σας;

– Το πόρισμα της ανεξάρτητης επιτροπής παρουσιάστηκε σε όλα τα πολιτικά κόμματα, καθώς η προσπάθειά μας από την αρχή προοριζόταν να είναι διακομματική και χωρίς αποκλεισμούς. Η κύρια ιδέα της πρότασής μας ήταν η ίδρυση μιας ανεξάρτητης υπηρεσίας – του Οργανισμού Διαχείρισης Πυρκαγιών Δασών και Υπαίθρου (ΟΔΠΥ). Ο οργανισμός αυτός θα λειτουργούσε επιτελικά και συνεργατικά με τους άλλους αρμόδιους φορείς έχοντας ρόλο συμβουλευτικό, συντονιστικό και επιτελικό σε θέματα διαχείρισης των δασικών πυρκαγιών στη χώρα και την αποστολή να σχεδιάζει και να παρακολουθεί το επιχειρησιακό έργο της διαχείρισης των πυρκαγιών.

Χωρίς έναν τέτοιο μηχανισμό δεν θα είναι δυνατό να επιτευχθεί ούτε η συνεχής και ουσιαστική προσπάθεια για την πρόληψη ούτε το απαραίτητο κλίμα και πνεύμα συνεργασίας ανάμεσα στους εμπλεκόμενους φορείς.

Πριν από τις εκλογές του καλοκαιριού επιτεύχθηκε ένα ορόσημο του πορίσματος – η υπογραφή της κοινής υπουργικής απόφασης τον Μάιο του 2019, η οποία ρυθμίζει τη συνεργασία και τον συντονισμό μεταξύ της Δασικής Υπηρεσίας και της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας σχετικά με την πρόληψη και καταστολή πυρκαγιών.

Η νέα κυβέρνηση επικεντρώνει τις προσπάθειές της στην ενίσχυση των δομών της Πολιτικής Προστασίας και της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας. Η επιτροπή μου δεν μπόρεσε να εντοπίσει μέτρα ή ανακοινώσεις που να δείχνουν αλλαγές προς την κατεύθυνση των προτάσεών μας για μια ολιστική και ολοκληρωμένη προσέγγιση στη διαχείριση των πυρκαγιών.

Εν τω μεταξύ, η διεθνής κοινότητα έχει αναγνωρίσει ότι η προσέγγιση που προτείνουμε για την Ελλάδα πρέπει να εφαρμοστεί σε άλλα μέρη του κόσμου. Το 2018 η κυβέρνηση της Πορτογαλίας ίδρυσε τον Οργανισμό Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Πυρκαγιών, ο οποίος έχει ένα έργο παρόμοιο με τον προτεινόμενο ΟΔΠΥ. Τον Νοέμβριο του 2019, η 7η Διεθνής Διάσκεψη για τις Δασικές Πυρκαγιές, η οποία διεξήχθη στο Campo Grande της Βραζιλίας και παρακολούθηθηκε από ειδικούς σε θέματα πυρκαγιών από όλο τον κόσμο, δημοσίευσε το «Ανακοινωθέν του Campo Grande: Δημιουργία βιώσιμων και ανθεκτικών στις πυρκαγιές τοπίων και κοινωνιών». Αυτό το ανακοινωθέν κινείται σε πλαίσιο σχεδόν ταυτόσημο με εκείνο των προτάσεών που παρουσιάσαμε στην έκθεσή μας. Και την προηγούμενη εβδομάδα, ο εκπρόσωπος της επιτροπής μας και εγώ συμμετείχαμε σε μια συνάντηση του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ). Οι συμμετέχοντες αντιπρόσωποι συμφώνησαν ότι η μείωση του κινδύνου πυρκαγιάς μέσω της πρόληψης πρέπει να λάβει μεγαλύτερη προτεραιότητα από τις προσπάθειες καταστολής και κατάσβεσής τους.

Η Αυστραλία

Αφορμή της επαφής μας στάθηκαν οι τεράστιες δασικές πυρκαγιές της Αυστραλίας, τα δάση της οποίας πάντα καίγονταν. «Τα φυσικά τοπία της Αυστραλίας», λέει ο καθηγητής Γκόλνταμερ, «με τους διάφορους τύπους δασών, θάμνων και λιβαδιών, έχουν εξελιχθεί από κοινού με τις πυρκαγιές. Οι ιθαγενείς Αβορίγινες χρησιμοποιούσαν τη φωτιά από χιλιάδες χρόνια πριν, για να διατηρήσουν τη βλάστηση ανοικτή και κατάλληλη για το κυνήγι τους που τους έδινε τροφή. Κάτω από ήπιες ξηρές καιρικές συνθήκες, οι καμένες περιοχές γρήγορα επανακάμπτουν με νέα βλάστηση από χόρτα και θάμνους, που αποτελούσαν τροφή για τα άγρια είδη πανίδας. Κατά συνέπεια, ο κίνδυνος πυρκαγιών ήταν χαμηλός, επειδή η βιομάζα

και η καύσιμη ύλη είχαν ήδη καταναλωθεί και μειωθεί από τις πρώιμες πυρκαγιές που έβαζαν οι Αβορίγινες. Αυτού του τύπου τα οικοσυστήματα προσαρμόζονται σε αυτές τις μέτριας έντασης και συχνές πυρκαγιές και πολλά είδη φυτών αναβλασταίνουν και αναπαράγονται γρήγορα ύστερα από πυρκαγιές. Σήμερα όλες αυτές οι παλαιές πρακτικές έχουν εγκαταλειφθεί σε μεγάλο βαθμό. Παρόμοια με τα τοπία της Νότιας Ευρώπης, όπου έχει εγκαταλειφθεί η εντατική γεωργία και η παραδοσιακή κτηνοτροφία, οι πυρκαγιές τώρα βρίσκουν μεγαλύτερες ποσότητες καύσιμης ύλης και έτσι γίνονται όλο και πιο έντονες και σφοδρές σε σύγκριση με εκατοντάδες και χιλιάδες χρόνια πριν. Και γίνονται όλο και πιο δύσκολες και συχνά είναι αδύνατον να ελεγχθούν από τους δασοπυροσβεστικούς οργανισμούς».

– Τι είναι αυτό που τροφοδοτεί τις δασικές πυρκαγιές σήμερα; Έχει διευρυνθεί η αντιπυρική περίοδος;

– Εκτός από τις αλλαγές στη χρήση γης και στη χρήση της φωτιάς ως παραδοσιακή διαχειριστική πρακτική σε πολλά μέρη του κόσμου, η αλλαγή του κλίματος έχει επιδεινώσει τώρα την κατάσταση. Βιώνουμε πιο σοβαρές και εκτεταμένες ξηρασίες, που συχνά συνδέονται με υψηλές περιόδους καύσωνα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να επιμηκύνεται η αντιπυρική περίοδος. Στην Καλιφόρνια, για παράδειγμα, οι πυρκαγιές συνέβαιναν συνήθως μεταξύ Μαΐου και Σεπτεμβρίου. Λόγω όμως των μεταβαλλόμενων καιρικών συνθηκών, η έναρξη των πυρκαγιών γίνεται νωρίτερα και τελειώνει αργότερα μέσα στον χρόνο. Το 2019 οι πυρκαγιές στην Αυστραλία άρχισαν επίσης πολύ νωρίτερα από ό,τι συνήθως – τον Σεπτέμβριο σε σύγκριση με τον Νοέμβριο των προηγούμενων ετών. Και στην Κεντρική Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένης της Γερμανίας, παρατηρούμε μια παρόμοια τάση. Αυτό σημαίνει ότι η διαχείριση των πυρκαγιών, τα μέτρα δηλαδή για την πρόληψη και καταστολή τους, οφείλουν να λαμβάνονται σχεδόν καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Κοινός στόλος από την Ε.Ε.

Ο καθηγητής Γκόλνταμερ και οι Έλληνες μέλη της επιτροπής για τη διερεύνηση των αιτίων των δασικών πυρκαγιών έχουν συχνά επικρίνει τη «στρατιωτικοποίηση» των μέσων για την αντιμετώπιση των πυρκαγιών. Σημαίνει αυτό ότι απορρίπτουν την ιδέα ενός κοινού ευρωπαϊκού αεροπορικού στόλου για την αντιμετώπιση των πυρκαγιών; «Όλες οι πυρκαγιές ελέγχονται και κατασβένονται στο έδαφος και απαιτούν έναν καλά εκπαιδευμένο και συντονισμένο δασοπυροσβεστικό μηχανισμό που να γνωρίζει τις τοπικές συνθήκες της κάθε περιοχής. Ωστόσο, εξαιρετικά υψηλής έντασης πυρκαγιές μπορεί να απαιτούν υποστήριξη από εναέρια μέσα δασοπυρόσβεσης. Είναι λογικό λοιπόν να δημιουργηθεί ένας κοινός εναέριος στόλος για την υποστήριξη χωρών ανάλογα με τις ανάγκες και όχι το κάθε κράτος-μέλος να αναπτύσσει τον δικό του εναέριο στόλο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μέσω του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας, αναπτύσσει νέα σχέδια για την ανταλλαγή εναέριων πόρων και μέσων σε τρεις περιοχές – στη Νότια, Κεντρική και Ανατολική και Βόρεια Ευρώπη. Η αποτελεσματικότητα και η αποδοτικότητα του κοινού εναέριου στόλου δασοπυρόσβεσης θα εξαρτηθούν από την ανάπτυξη και αποδοχή κοινών επιχειρησιακών κανόνων και πρωτοκόλλων. Η διαλειτουργικότητα μεταξύ των εναέριων και των επίγειων δυνάμεων καταστολής και, κυρίως, των δικαιοδοσιών και των συνόρων των κρατών-μελών της Ε.Ε. και των όμορων χωρών τους πρέπει να έχουν την υψηλότερη προτεραιότητα για την επιτυχή λειτουργία αυτής της προσπάθειας. Ακόμη όμως δεν έχουμε φθάσει σε αυτό το σημείο και χρειάζεται περισσότερη προσπάθεια.

English translation:

29.01.2020

Johann Goldammer in 'K': Fire prevention is most important

Tassos Telloglou

1. What are the similarities or differences of the current large bushfires in Australia compared to the past?

The natural landscapes of Australia with their various types of forests, bush and grasslands have co-evolved with fire. Besides fires started by lightning, the aborigines used fires since millennia. They set fires in the early dry season in order to keep the vegetation open and suitable for hunting. Under moderately dry weather conditions, the burned areas were swiftly regrown by freshly sprouting grasses and bush – an attractive grazing resource for wildlife, which was then easily hunted. Open forests and savannas also provided better insight and early sighting of enemies. Consequently, at the peak of the dry seasons the risk of wildfires was low because the burnable materials had already been consumed by the early fires. Humans felt more comfortable in this fire-shaped open forest and savanna environment.

Plants and animals are adapted to these moderate and frequent fires and constitute so-called “fire ecosystems”. Many plant species recover quite swiftly after fires. These old practices have been largely abandoned. Similar to the landscape of Southern Europe, where intensive agriculture and pastoralism had been abandoned, fires now find more material to burn and thus are becoming more intense as compared to hundreds and thousands of years ago. And they become more difficult and even impossible to control – a trend like in Southern Europe and in North America.

2. What is driving the power of today's large fires? Are „fire seasons“ changing. What are the implications for fire management?

Besides the changes of land-use and fire-use in many parts of the world, climate change is now aggravating the situation. We are experiencing more severe and extended droughts, often associated with heat waves. And the “fire seasons” are also changing. In California, for instance, fires usually occurred between May and September. Since some years the changing weather conditions allow fires to burn earlier and later in the year, meanwhile all-year round. In 2019 the fires in Australia started also much earlier as usual – in September as compared to November in previous years. And in Central Europe, including in Germany, we observe a similar trend. This means that fire management activities – all measures to be taken in fire prevention and the preparedness for firefighting – successively become an all-year round task.

3. Paramilitary firefighting: Are the plans of the European Union to create a joint aerial firefighting fleet the right response to manage large fires?

Fires are controlled and put out on the ground, requiring well-trained and coordinated teams that are familiar with the local conditions and the fire prevention systems in place. However, extremely large and intense fires may require support by aerial firefighting means. It is rational to create a joint aerial fleet to support countries as needed, rather than each country develop an own large aerial fleet. The European Commission, through the Union's Civil Protection Mechanism, is developing new plans for sharing resources in three regions – in Southern, Central-Eastern and Northern Europe. The effectiveness, efficiency and safety of a common aerial firefighting fleet will depend on the development and acceptance of common rules. The creation of interoperability between air and ground and – most importantly – across jurisdictions and borders of the EU Member States and their neighbors, must receive highest priority. We are not yet there.

4. Did the Government of Greece follow the recommendations of your Commission ?

The report of the Independent Committee was presented to all the political parties as our effort from the beginning was intended to be non-partisan and inclusive. The core of our proposal was the establishment of an independent agency – the “Landscape Fire Management Organization” (ΟΔΠΠΥ) – that would supervise and coordinate all actors and action aimed at reducing the wildfire hazard of the country. This would be achieved by focusing on revitalizing the rural space by innovative approaches in land management, including agriculture, pastoralism and intensive forestry, with the aim to reduce the flammability of the natural and cultural landscapes of Greece. Emphasis would be on reducing the wildfire hazard of the very vulnerable peri-urban fringes, villages and recreation areas.

Before the elections one milestone was achieved – the issue of a Joint Ministerial Decision in May 2019, which regulates the cooperation and coordination between the Forest Service and the Fire Service concerning fire prevention and suppression.

The new Government is focusing its efforts on strengthening the structures of Civil Protection and the Fire Service. My Committee has not been able to identify any measures (or announcements) that would indicate changes in the direction of our proposals for a holistic inter-agency approach in “Integrated Landscape Fire Management”.

Meanwhile the international community has recognized that our proposed approach for Greece should be applied elsewhere in the world. In 2018 the government of Portugal has established the “Agency for Integrated Fire Management”, which has a task similar to our proposed ΟΔΠΠΥ. In November 2019, the 7th International Wildland Fire Conference, which was held in Brazil and attended by fire management professionals from around the world, released the “Campo Grande Statement – Building Sustainable and Fire-Resilient Societies and Landscapes”. This statement is calling for the same principles, which we have presented in our report. And last week, the speaker of our Committee and I attended a meeting of the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). The attending delegates concurred with the concept that fire hazard reduction at landscape level needs to receive a higher priority than the classical efforts of focusing on fire response.

5. The new draft law on the re-organization of Civil Protection is currently discussed. Is the legislator on the right track?

As the draft law is in Greek, I have received a description of its contents in English and discussed the directions of the law with the Greek members of my Committee. I sense that the emphasis is on the re-organization of Civil protection with an almost exclusive focus on fire suppression. The law does not include any in-depth provisions for common and coordinated cross-sectoral approaches in fire prevention planning and in public information and awareness raising. Critical parameters of the landscape fire phenomenon such as landscape management, fire prevention, burned area restoration, agriculture and livestock, regional and urban development, civil society involvement are not foreseen in the draft law.